
9

Pfas en gezondheidseffecten

Voorzitter: Kuik

Pfas en gezondheidseffecten

Aan de orde is het **tweeminutendebat Pfas en gezondheidseffecten (CD d.d. 02/02)**.

De voorzitter:

Goedenavond. Aan de orde is het tweeminutendebat Pfas en gezondheidseffecten. Ik geef als eerste het woord aan de heer Wassenberg van de Partij voor de Dieren.

De heer **Wassenberg** (PvdD):

Dank, voorzitter. Dit debat gaat over pfas. "Pfas" staat voor "per- en polyfluoralkylstoffen". Dat klinkt heel akelig, maar het is nog een stuk akeliger dan het klinkt. Die stoffen breken niet af, hopen zich op in het milieu en in ons lichaam, zijn kankerverwekkend en beschadigen het afweersysteem van de mens. Er is dus alle reden om mens, dier, milieu en omgeving tegen die schadelijke pfas-stoffen te beschermen. Daarom drie moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Chemours nog steeds pfas naar de lucht mag uitstoten en in het water mag lozen;

constaterende dat de leefomgeving van de omwonenden van Chemours hierdoor wordt vervuild en dit de gezondheid van de omwonenden schaadt;

verzoekt de regering te zorgen voor nul uit de pijp van Chemours,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Wassenberg en Van Esch.

Zij krijgt nr. 233 (35334).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat bedrijven zoals Chemours, Sabic, ATM, en KoreNet vergund (grote) hoeveelheden pfas mogen lozen;

overwegende dat de regering streeft naar het voorkomen van de verspreiding van pfas;

verzoekt de regering het mogelijk te maken dat vergunningen voor het lozen van pfas kunnen worden ingetrokken, en nieuwe lozingsvergunningen niet langer toe te staan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Wassenberg en Van Esch.

Zij krijgt nr. 234 (35334).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat pfas wordt toegepast in medische hulpmiddelen, medisch textiel en medicatie;

constaterende dat met het Actieprogramma PFAS wordt gekeken naar wat er nodig is om de transitie naar pfas-vrije alternatieven te maken, maar dat de zorgsector hierin ontbreekt;

constaterende dat in het restrictievoorstel voor pfas lange overgangstermijnen worden voorgesteld voor het uitfaseren van pfas in medische hulpmiddelen en dat geneesmiddelen volledig worden uitgezonderd in het restrictievoorstel;

verzoekt de regering versneld in te zetten op het uitfaseren van pfas in de zorgsector en hiertoe een stappenplan te maken, en dit aan de Kamer te doen toekomen;

verzoekt de regering hierbij ook een lijst op te laten stellen met pfas-vrije medische hulpmiddelen die de zorgsector als uitgangspunt kan nemen bij aanbestedingen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Wassenberg en Van Esch.

Zij krijgt nr. 235 (35334).

Dank u. Precies binnen de tijd. Dan geef ik het woord aan mevrouw Beckerman van de SP.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Goedenavond, voorzitter en anderen. Ik heb twee moties. Daar begin ik maar mee.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat "de vervuiler betaalt" een belangrijk principe is;

constaterende dat het opruimen van pfas-vervuiling noodzakelijk en kostbaar is;

verzoekt de regering te borgen dat pfas-vervuilers erkennen dat zij aansprakelijk zijn voor de veroorzaakte schade en moeten zorgen voor schadeloosstelling,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Beckerman.

Zij krijgt nr. 236 (35334).

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Dan de tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het goed is dat Nederland werkt aan een Europees pfas-verbod;

constaterende dat het nog jaren zal duren voor dit Europese verbod er komt;

voorts constaterende dat vooruitlopend op een Europees verbod Nederland al extra stappen kan zetten;

verzoekt de regering te komen tot een versterkte inzet op nationaal bronbeleid en het stoppen van lozingen en uitstoot van gevaarlijke pfas,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Beckerman.

Zij krijgt nr. 237 (35334).

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Voorzitter, daar laat ik het bij. Dank u.

De voorzitter:

Dank u. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bouchallikh van GroenLinks.

Mevrouw **Bouchallikh** (GroenLinks):

Dank u wel, voorzitter. Van onze kant twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het Europese restrictievoorstel voor pfas een belangrijke stap is om pfas uit te faseren;

constaterende dat het verbod op pfas in consumentenartikelen waarschijnlijk pas in 2027/2028 in werking zal treden;

constaterende dat voor pfas in bepaalde andere toepassingen nu lange transitieperiodes gelden tot wel dertienhalf jaar en dat dit te weinig stimulerend effect zal hebben voor bedrijven om te werken aan pfas-vrije innovaties;

verzoekt de regering om zich in Europees verband in te zetten voor kortere transitieperiodes in het restrictievoorstel en tevens bedrijven te stimuleren om over te stappen op pfas-vrije producten en om alternatieven voor pfas te ontwikkelen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Bouchallikh.

Zij krijgt nr. 238 (35334).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat pfas-stoffen uit de PFHxA-groep zeer veel voorkomen in consumentenartikelen, zoals kleding, meubels en schoenpoets;

constaterende dat de Europese Commissie de wettelijke termijn heeft overschreden om te komen met een wetsvoorstel om deze groep stoffen uit te faseren;

verzoekt de regering om er bij de Europese Commissie op aan te dringen om zo spoedig mogelijk te komen tot een wetsvoorstel voor een restrictie van pfas-stoffen die behoren tot de PFHxA-groep,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Bouchallikh.

Zij krijgt nr. 239 (35334).

Mevrouw **Bouchallikh** (GroenLinks):

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u. Dan geef ik het woord aan de heer Haverkort van de VVD.

De heer **Haverkort** (VVD):

Voorzitter, dank. Terugkijkend op het debat ziet de VVD drie punten van belang. Ten eerste is dat de zoektocht naar

kennis over de risico's van de vele soorten stoffen die onder pfas vallen. Het is goed dat er een groot onderzoek gestart is. We zien dan ook uit naar de opzet en de resultaten daarvan.

Ten tweede, om in de toekomst niet-essentiële pfas uit te faseren, is het ook goed dat Nederland Europees het voortouw neemt. Daarbij helpt het om zicht te hebben op de emissies in eigen land. Vooruitlopend op de database voor zorgwekkende stoffen heb ik vandaag één motie om specifiek voor pfas alvast het overzicht te verkrijgen.

Voorzitter. Dan het derde punt. Ook daarbij heb ik straks een motie. Het opruimen van bestaande verontreiniging gaat ongetwijfeld beter en veilig wanneer we innovaties daarbij betrekken.

Voorzitter. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bedrijven die pfas-stoffen uitstoten naar lucht, bodem of water daarvoor een vergunning moeten hebben;

constaterende dat de vergunning vaak een papieren document is dat tussen het bedrijf en de omgevingsdienst is overeengekomen;

constaterende dat omgevingsdiensten zelfstandige uitvoeringsorganen zijn met elk een eigen registratiesysteem, een eigen format voor vergunningen en een eigen archief;

overwegende dat het wenselijk is voor Nederland door middel van een totaaloverzicht zicht te hebben op alle emissies van pfas-stoffen naar lucht, bodem en water;

verzoekt de regering in samenwerking met de omgevingsdiensten, Rijkswaterstaat en de waterschappen een overzicht te maken van de belangrijkste pfas-emissies, en deze voor de zomer met de Kamer te delen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Haverkort, Krul en Hagen.

Zij krijgt nr. 240 (35334).

De heer Haverkort (VVD):

Dan de laatste motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet in samenwerking met andere landen werkt aan een verbod op niet-essentiële pfas-stoffen in Europa;

constaterende dat daardoor vervuiling in de toekomst zal afnemen;

constaterende dat op diverse locaties waar bouwplannen zijn of voedsel voor mens en dier wordt verbouwd, verontreinigingen uit het verleden risico's voor de volksgezondheid met zich mee kunnen brengen;

overwegende dat innovatieve technieken de sanering van dergelijke locaties kunnen vereenvoudigen;

verzoekt de regering te onderzoeken hoe de sanering van met pfas-stoffen vervuilde locaties met behulp van innovatieve technieken kan worden versneld, en de uitkomsten van dit onderzoek voor het einde van het jaar met de Kamer te delen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Haverkort, Beckerman en Krul.

Zij krijgt nr. 241 (35334).

De heer Haverkort (VVD):

Dat was 't.

De voorzitter:

Dank u. Dan geef ik tot slot het woord aan mevrouw Hagen van D66.

Mevrouw Hagen (D66):

Dank, voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat zelfs bij een totaalverbod op pfas de stof nog decennialang in ons milieu en afvalstromen te vinden zal zijn;

overwegende dat het principe "de vervuiler betaalt" leidend moet zijn binnen het pfas-beleid en de eindverantwoordelijkheid dus niet eenzijdig bij afvalverwerkers moet liggen;

verzoekt de regering om een transitieplan "naar een pfas-vrij milieu in 2050" op te stellen voor het veilig verwerken van pfas-houdend afval, hier concrete veilige verwerkingsroutes in aan te geven en een duidelijk inzicht in verwerking, stort en depots te verschaffen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Hagen.

Zij krijgt nr. 242 (35334).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat uit onderzoek blijkt dat de pfas-concentratie tussen Luik en de Biesbosch met 50% toeneemt;

overwegende dat eerder is toegezegd dat de door het RIVM geadviseerde drinkwaterrichtwaarde wordt gebruikt bij het beoordelen van lozingen;

verzoekt de regering naast nieuwe ook bestaande pfas-lozingen te toetsen aan de drinkwaterrichtwaarde en vergunningen waar nodig te herzien;

verzoekt de regering voor de zomer van 2023 een plan van aanpak te presenteren voor hoe dit voornemen concreet vorm krijgt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Hagen.

Zij krijgt nr. 243 (35334).

Dank u. Dat waren vijf sprekers en in totaal elf moties. Ik kijk even naar de bewindspersonen. We schorsen vijf minuutjes. Om 18.15 uur komen we weer bij u terug.

De vergadering wordt van 18.09 uur tot 18.16 uur geschorst.

De voorzitter:

Goed. We gaan door naar de beantwoording door de bewindspersonen. Allereerst minister Harbers, van lenW.

Minister Harbers:

Dank u wel, voorzitter. Ik apprecieer de moties op de stukken nrs. 233, 234, 240 en 243.

De motie op stuk nr. 233 ontraad ik, want ik zie dat het bevoegd gezag er binnen de juridische mogelijkheden alles aan doet om de emissies terug te dringen en ik zie dat dit ook effect heeft. Maar indien een bedrijf voldoet aan zeer strenge voorwaarden, dan mag er een zo minimaal mogelijke emissie plaatsvinden. Ter illustratie over dat bevoegd gezag: de provincie Zuid-Holland heeft eerder dit jaar een rechtszaak verloren waarin een nog verdere reductie van luchtmissies zou worden afgedwongen met nieuwe zuiveringstechnieken. De provincie heeft gisteren laten weten hiertegen in hoger beroep te gaan. Maar dat is het verst dat we kunnen gaan en daarom ontraad ik de motie.

De motie op stuk nr. 234 ontraad ik ook. Indien een bedrijf voldoet aan zeer strenge voorwaarden, dan mag er een zo

minimaal mogelijke emissie plaatsvinden. Voor extreme situaties bestaat de mogelijkheid om een vergunning in te trekken. Een nieuwe aanvraag zal worden geweigerd indien er niet wordt voldaan aan de zeer strenge eisen die gesteld worden aan de emissie van zeer zorgwekkende stoffen. Wat de motie vraagt, bestaat dus in feite al in de wet. Daarom ontraad ik de motie.

Dan de motie op stuk nr. 240, van de leden Haverkort, Krul en Hagen. Op 7 maart heeft u van mij een brief ontvangen waarin is aangegeven dat het onevenredig veel inspanning zou vergen en weinig toegevoegde waarde heeft om een volledig overzicht te maken van alle pfas-emissies, maar ik ben wel bereid om te onderzoeken waar de belangrijkste pfas-emissies plaatsvinden en om de Kamer daarover te informeren. Als ik de motie dus zo mag lezen en uitvoeren, dan laat ik het oordeel aan de Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 243. Het is stand beleid dat indien een nieuwe norm wordt vastgesteld, deze gebruikt wordt bij zowel bestaande als nieuwe vergunningen. Voor bestaande vergunningen zal dit plaatsvinden op het eerstvolgende natuurlijke moment van herziening. Als ik de motie zo mag lezen dat ik uw Kamer regelmatig informeer over de voortgang van de herbeoordeling van vergunningen, dan laat ik het oordeel over deze motie aan de Kamer.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank. Ik zie mevrouw Hagen knikken en daarvoor de heer Haverkort ook bij zijn motie. Dan geef ik het woord aan de staatssecretaris van lenW.

Staatssecretaris Heijnen:

Dank u wel, voorzitter.

De motie op stuk nr. 235, die eigenlijk onder de portefeuille van VWS valt, kan ik oordeel Kamer geven.

De motie op stuk nr. 236, van de SP, wil ik ontraden. Het principe "de vervuiler betaalt" vormt de basis van de wetgeving en de aansprakelijkheid moet per geval worden bekeken.

Dan de motie op stuk nr. 237, van mevrouw Beckerman. Het bronbeleid is al de basis voor het milieubeleid, bijvoorbeeld voor de minimalisatieplicht van zeer zorgwekkende stoffen. Daarom moet ik de motie ontraden.

De voorzitter:

Mevrouw Beckerman heeft hier een interruptie op.

Mevrouw Beckerman (SP):

Ja, bij de motie op stuk nr. 237 zijn het bijvoorbeeld juist de waterbedrijven die zeggen: kom nou met een versterkte inzet daarop, want 50% van die vervuiling wordt gewoon nog toegevoegd ná de grens. Het kan dus wel de basis zijn van het beleid, maar daarom staat er ook "versterkte inzet". Het is dus niet iets nieuws, maar wij zeggen: kijk nou hoe je dat nog beter kunt doen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja, maar er is al een minimalisatieplicht voor ZZS en het bronbeleid is daarbij al de basis voor het milieubeleid.

De motie op stuk nr. 238 van mevrouw Bouchallikh laat ik oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 239 van GroenLinks kan ik oordeel Kamer geven. Als mevrouw Bouchallikh daar prijs op stelt, kan ik de motie ook overnemen.

De **voorzitter**:

Ik zie mevrouw Bouchallikh knikken. Mooi.

De motie-Bouchallikh (35334, nr. 239) is overgenomen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

De motie op stuk nr. 241, van de VVD, de SP en het CDA krijgt oordeel Kamer.

Over de motie op stuk nr. 242 van mevrouw Hagen laat ik het oordeel ook aan de Kamer, als ik de motie zo mag interpreteren dat u van mij een brief wilt met de stappen die ik zet om meer inzicht te krijgen in de juiste verwerking van afval met pfas daarin. Dan kan ik de motie oordeel Kamer geven.

De **voorzitter**:

Ik kijk even naar mevrouw Hagen, wier motie het is. Ik zie haar knikken. Akkoord, dank.

Dank aan de bewindspersonen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

We gaan hier volgende week dinsdag over stemmen. Dit is het einde van dit tweeminutendebat. We gaan zo meteen door met het volgende debat.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.